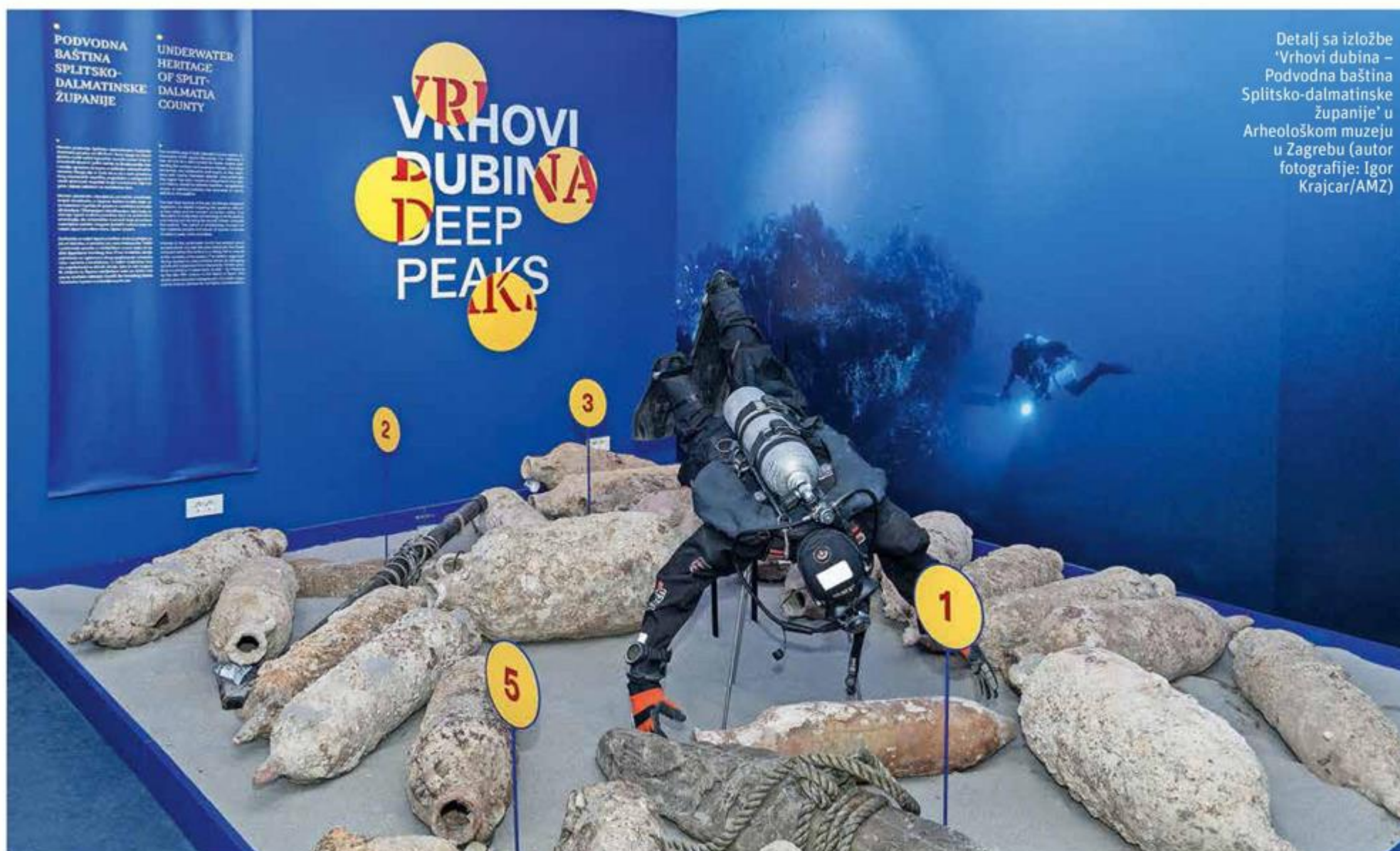

integracija arheologije s turizmom

Detalj sa izložbe 'Vrhovi dubina - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije' u Arheološkom muzeju u Zagrebu (autor fotografije: Igor Krajcar/AMZ)

NAKON SPLITA, IZLOŽBA PODVODNA BAŠTINA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE POSTAVLJENA I U ARHEOLOŠKOM MUZEJU U ZAGREBU, OTVORENJU NAZOČILI MINISTRICA NINA OBULJEN KORŽINEK I ŽUPAN BLAŽENKO BOBAN

Upoznavanje s trenucima ljudske povijesti skrivene u JADRANSKIM DUBINAMA

PIŠE LINO URŠIĆ

Vrijeme koje je stalo. Ne na trenutak, već za vječnost ispisano znanim i neznanim trenucima ljudske povijesti. One skrivene u jadranskim dubinama.

Nakon splitskog prvijenca u lipnju 2025., izložba "Vrhovi dubina - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije" postavljena je u Arheološkom muzeju u Zagrebu, čime je nastavljena višegodišnja uspješna suradnja između Splitsko-dalmatinske županije i ove zagrebačke institucije. Ili kako je već rekao ravnatelj **Ivan Radman Livaja**, da je izložba sama po sebi iznimna vrijednost koja je obogatala izložbenu djelatnost Arheološkog muzeja u Zagrebu. Koliko je bogatstvo nalaza prezentiranih pokazuje i činjenica da je u odnosu sa Splitom, izložba

OVA IZLOŽBA NEIZOSTAVAN JE I IZNIMNO VAŽAN DIO PROMOCIJE NAŠE ARHEOLOŠKE BAŠTINE, a posebna je vrijednost u tome što se naglašava model prezentacije i zaštite in situ te suradnja s ronilačkim centrima, kazala je ministrica kulture i medija, dok je Boban naglasio da povijest na prostoru naše županije nije šutjela ni na kopnu ni na moru te da se upravo zato sustavno ulaže u zaštitu, očuvanje i prezentaciju podvodne baštine

Američki teški bombarder B-24 Tulsamerican, srušen 17. prosinca 1944. kod otočića Greben, nedaleko od južne obale otoka Visa (autor fotografije: Danijel Frka)

u Zagrebu "pojačana" određenim brojem artefakata. "Riječ je o glinenim lalama (Split, rt Sustipan, XVIII. - XIX. st.), dijelovima oplata rimskog broda (otok Šolta, uvala Potkamenica, IV. - V. st.), staklenoj boci za pivo s parobroda 'Agrumaria' (otok Brač, uvala Lučice, XX. st.), novcu rimskog cara Konstanca II. (otok Šćedro, uvala Rake, 337 - 361. god.), inklinometru spodmornice 'Nereide' (Palagruža, XX. st.) te brončanom brodskom topu (Palagruža, Pličina Pupak, godina lijevanja: Ante quem 1528.) koji je za ovu prigodu dovezen iz Komize i postavljen u lapidariju Muzeja", istaknuo je **Ljubomir**

Pozdravni govor Nine Obuljen Koržinek, ministrice kulture i medija Republike Hrvatske, na otvaranju izložbe 'Vrhovi dubina' u lapidariju Arheološkog muzeja u Zagrebu (autor fotografije: Igor Krajcar/AMZ)

Nalazi helenističke keramike u uvali Gnijlana na otoku Visu, IV. - III. st. pr. Kr. (autor fotografije: arhiv izložbe 'Vrhovi dubina - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije')

Glava rimskog božanstva (Jupitera ili Neptuna), II. st. posl. Kr., Vranjic (autor fotografije: arhiv izložbe 'Vrhovi dubina' - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije)

Grčki keramički brodski žrtvenik korintskog podrijetla, V. - IV. st. pr. Kr., otok Hvar, akvatorij Paklinskih otoka (autor fotografije: arhiv izložbe 'Vrhovi dubina' - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije)

Keramičke gradele, I. - II. st. posl. Kr., Makarsko primorje, akvatorij Drvenika (autor fotografije: arhiv izložbe 'Vrhovi dubina' - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije)

Radić, jedan od autorskog trojca koncepta "Vrhovi dubina".

No kako je sve zapravo krenulo, podsjetila se inicijatorica izložbe **Matea Dorčić**, negdašnja pročelnica županijskog Upravnog odjela za turizam, pomorstvo i promet, a danas zamjenica splitskoga gradonačelnika. "Kada je 2019. godine tadašnji Upravni odjel za turizam i pomorstvo Splitsko-dalmatinske županije pokrenuo program financiranja projekata iz područja razvoja, zaštite i valorizacije pomorske baštine, proizašao iz projekta 'Pomorsko je dobro', bio je to svojevrsan početak stvaranja preduvjeta za unapređenje selektivnih oblika kulturnog turizma na srednjodalmatinskom području. U nado-

gradnji postojećeg, 2022. pokrenuo se Program oživljene povijesti i eksperimentalne arheologije koji se sljedeće godine nadgradio širim sadržajem u Program arheološkog turizma. Cilj je bio više nego jasan. Jačanje konkurentnosti arheološko-povijesnog turizma destinacije srednja Dalmacija razvojem novih turističkih proizvoda proizašlih iz integracije arheologije s turizmom." Uz to, Dorčić naglašava i sljedeće. "Splitsko-dalmatinska županija može poslužiti kao primjer provedbe inovativnih programa u okvirima kulturnog turizma kako u regionalnim - lokalnim, tako i u nacionalnim okvirima. Programa koji polaze od sadržaja održivosti, gdje tijek razvoja turizma stavlja u prioritet

čovjekov odnos spram okoliša. Kako je vrijeme odmicalo, broj korisnika Programa naslovljenog na podvodnu arheološku baštinu je rastao, a prijavljeni projekti postajali su sve sadržajni, sve prepoznatljiviji.

Na tom tragu, mnoge jadranske Institucije izvan županije u komunikaciji s korisnicima naših projekata ističu kako bi voljeli da isti natječaji budu raspisani i u njihovim regionalnim samoupravama te da se i njihove programe sufinancira na definirani model županijskog odjela za selektivne oblike turizma. Ambicioznost samog projekta se očituje u tome što se nismo zadržali isključivo na natječajima, već smo potakli niz projekata na promatranu temu. Među ostalim, kao

Brončana vojnička kaciga ilirskog tipa, V. - IV. st. pr. Kr., otok Hvar, akvatorij Sućurja (autor fotografije: Tonči Seser/ARMUS)

svojevrsan vrhunac zadane tematike i izložbu 'Vrhovi dubina'."

Otvaranje izložbe upriličeno je 3. ožujka 2026. u lapidariju Arheološkog muzeja u Zagrebu. Tom prilikom okupljenim uzvanicima i posjetiteljima obratili su se pored spomenutih Ivana Radmana Livaje i Matee Dorčić, župan **Blaženko Boban**, ministrica kulture i medija **Nina Obuljen Koržinek**, jedan od autora "Vrhova dubina" **Saša Denegri** i izaslanica predsjednika Hrvatskoga sabora **Danica Baričević**.

Župan splitsko-dalmatinski **Blaženko Boban** svoje obraćanje posvetio je kulturnom identitetu srednje Dalmacije, u kojem s razlogom podcrtava podvodni dio priče u sveobuhvatnom promišljanju tog istog identiteta. "Povijest na prostoru naše županije nije šutjela ni na kopnu ni na moru. Upravo zato sustavno ulažemo u zaštitu, očuvanje i prezentaciju podvodne baštine. Izložba je već predstavljena u Splitu, sada je u Zagrebu, a u lipnju ide u Zadar. Naše cilj da 'Vrhovi dubina' budu predstavljani i u europskim metropolama", poručio je Boban.

Ministrica **Nina Obuljen Koržinek** skrenula je pozornost na međunarodni ugled hrvatske podvodne arheologije i nužnost stručne suradnje u zaštiti baštine. "Ove godine obilježavamo 25. obljetnicu UNESCO-ove Konvencije o zaštiti podvodne kulturne baštine, a Hrvatska je bila treća država u svijetu koja ju je ratificirala. Hrvatski arheolozi i stručnjaci svojim iskustvom daju važan doprinos razvoju najboljih praksi istraživanja, zaštite i prezentacije podmorskih lokaliteta. Stoga je ova izložba neizostavan i iznimno važan dio promocije naše arheološke baštine, a posebna je vrijednost u tome što se naglašava model prezentacije i zaštite in situ te suradnja s ronilačkim centrima, "kazala je ministrica, zahvaljujući pri tome svima onima koji su dali svoj obol u realizaciji Vrhova dubina.

A njih je zaista bilo mnogo. Arheološki muzej Split, Muzej hrvatskih ar-

heoloških spomenika u Splitu, Muzej grada Kaštela, Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, Hrvatski restauratorski zavod, Gradski muzej Makarska, Grad Hvar, Općina Šolta, Zbirka Vladimir Slivarić - Zagreb, Zbirka Anđelo Miklič - Vis, Hrvatski pomorski muzej Split, Hrvatska narodna knjižnica A. R. Ivanović - Sutanovac, Muzej hvarske baštine, Zbirka Frane Mikelić - Split, Zbirka Marko Hranilović - Šolta, Zbirka Marino Brzac - Krk, Muzej općine Jelsa, Zavičajni muzej Grada Visa, Zbirka Neven Lete - Split i Grad Komiža. Pored navedenih institucija, privatnih zbirki, gradova i općina, veliku ulogu imali su dakako i brojni ronionci koji svojim fotografijama i videozapisima na umjetničkoj razini približavaju podvodni svijet srednjodalmatinskog akvatorija posjetiteljima izložbe.

Koncept "Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije" realiziran je u partnerstvu Splitsko-dalmatinske županije, Grada Splita i Hrvatskog pomorskog muzeja Split s Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske i domaćinom Arheološkim muzejom u Zagrebu. Kao i u Splitu, izložbu "Vrhovi dubina" potpisuje autorski trojac **Silva Kukoč** (Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Područni konzervatorski odjel u Splitu), **Saša Denegri** (Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Područni konzervatorski odjel u Splitu) i **Ljubomir Radić** (ravnatelj Hrvatskog pomorskog muzeja Split).

Za likovni postav i prostorni dizajn zaduženi su **Clinica Studio** iz Zagreba, a za vizualni identitet i grafički dizajn kataloga **Studio Kazinoti/Komenda** iz Splita. Velike zahvale u pogledu cjelokupne koordinacije i organizacije pripadaju kustosici izložbe **Jacqueline Balen** iz zagrebačkog Arheološkog muzeja.

Izložba "Vrhovi dubina - Podvodna baština Splitsko-dalmatinske županije" otvorena je u Arheološkom muzeju u Zagrebu do 3. lipnja 2026..

Brončani brodski top (godina lijevanja: Ante quem 1528., lokalitet: Pličina Pupak, Palagruža) iz Komiže postavljen u lapidariju Arheološkog muzeja u Zagrebu u okviru izložbe 'Vrhovi dubina' (autor fotografije: Lino Ursić)